Opowiado Anna Chybidziurowa

Karel Daniel Kadłubiec

Opowiado Anna Chybidziurowa

Kategorie:
Książki > Dla dorosłych > Nauka > Słowniki i przewodniki

85,00 zł

numer katalogowy:	SL/0087
ISBN:	9788090698604
liczba stron:	544
format:	17x23,5 cm
oprawa:	twarda
rok wydania:	2020

Książka zawiera (prócz wprowadzenia przybliżajacego miejsce, autorkę i środki przez nią stosowane) 349 opowiadań spisanych z nagrań, które –- uwaga! –- zbierał prof. Daniel Kadłubiec przez osiem lat (około 40 spotkań z Anną Chybidziurową).Kim była autorka opowieści zamieszczonych w książce? Urodziła się 26 lipca 1898 roku w Bukowcu i tam zmarła w wieku 82 lat. Choć edukację zakończyła w czternastym roku życia, była nieprzeciętną gawędziarką i mistrzynią żywego słowa, która z niezwykłym artyzmem i dramaturgią potrafiła przekazać gwarowe opowieści - bajki magiczne, podania wierzeniowe i lokalne podania historyczne i legend.Mamy tu do czynienia z dziełem monumentalnym, którego wartości nie sposób przecenić. Żadna znana mi praca folklorystyczna poświęcona jednemu narratorowi nie wytrzymuje z nim porównania. W naszych szerokościach geograficznych mamy do dyspozycji prace poświęcone repertuarowi Josefa Smolki (A. Satke), Józefa Jeżowicza (K.D. Kadłubiec) i innych. Zgromadzony repertuar Anny Chybidziurowej, który liczy 349 tekstów, jest wyjątkowy nie tylko z uwagi na swoje bogactwo gatunkowe, stylistyczne i poetyckie w szerokim tego słowa znaczeniu. Unikatowy charakter recenzowanej publikacji polega między innymi także na tym, że mamy tu do czynienia z „-repertuarem kobiecym”-, który co najmniej w ramach kultury typu tradycyjnego różni się nieco od „-repertuaru męskiego”- zwłaszcza pod względem bogactwa wątków opowieści wierzeniowych. To oczywiście tylko jeden z wielu aspektów, z uwagi na który żaden znany mi repertuar jednego informatora nie może się równać z opowieściami Anny Chybidziurowej, zebranymi przez Karola Daniela Kadłubca.Geniusz twórczy gawędziarki przejawia się na płaszczyźnie zróżnicowania gatunkowego, leksyki, środków stylistycznych czy poetyki w ogóle, nawet jeśli zapis tekstu mówionego potrafi zachować tylko ich część, o czym wspomina sam Autor twierdząc, że zapisana narracja ani żaden opis jej wykonania nie jest w stanie oddać sytuacji nadawczo-odbiorczej. Poetyka narracji, czyli sztuka słowa mówionego, sprowadza się między innymi do kreowania doznań estetycznych odbiorców poprzez zmiany tempa mowy, przerwy, modulacje głosu, mimikę, gestykę, a więc za pośrednictwem wszelkich środków niewerbalnych. Żaden zapis ani opis nie potrafi tego oddać, dlatego też bardzo wysoko trzeba ocenić fakt, że książka zaopatrzona została w 70-minutowy krążek CD, znamiennie dopełniający obraz gawędziarki, którą dzięki temu można słyszeć. Książka zawiera bardzo bogaty materiał obrazowy w postaci ok. 60 fascynujących zdjęć sporządzonych w trakcie nagrań przez Stanisława Orszulika. Zdjęcia pokazują Annę Chybidziurową „-w akcji”- –- jej gestykulację, mimikę, ekspresję narracji. Ścieżka dźwiękowa i materiał obrazowy w istotny sposób uzupełniają słowo drukowane, pozwalając czytelnikowi zobaczyć narratorkę w pełnej krasie. Ponadto zdjęcia z nieistniejącego już w takiej postaci Bukowca nadają książce dodatkowego, poznawczego i estetycznego waloru.Zebranie w miarę kompletnego repertuaru narracyjnego słynnej cieszyńskiej gawędziarki Anny Chybidziurowej z Bukowca wymagało

badań długookresowych, które trwały przeszło 8 lat. Fakt, że Autor spotkał się z Anną Chybidziurową ponad czterdzieści razy, zasługuje na najwyższy szacunek. Nie da się odnotować wyczerpującego repertuaru jednego narratora bez dobrej jakości więzi między nim i badaczem. Mało tego, konieczne jest zaufanie całego środowiska społecznego, w którym narrator porusza się na co dzień.Autor prezentuje czytelnikowi tak niepowtarzalną indywidualność twórczą Anny Chybidziurowej, jak i całe podłoże społeczno-kulturowe, w którym jest ona osadzona. Omawiane tu dzieło to szeroko otwarte okno na świat cieszyńskiej kultury typu tradycyjnego, na świat nienaznaczony jeszcze przez „-przemysł kulturowy"-(jeśliby posłużyć się pojęciem Teodora Adorna i Maksa Horkheimera), przez modernizm i tradycjonalizm, który kreuje i utrwala reprezentacje kultury tradycyjnej w reakcji na „-płynną nowoczesność"-, o czym pisze słynny polsko-brytyjski socjolog Zygmunt Bauman.Nie znam regionu, który mógłby się dziś poszczycić źródłem wiedzy o własnej kulturowej przeszłości porównywalnym z książką Karola Daniela Kadłubca, poświęconą opowieściom Anny Chybidziurowej. Przypuszczam, że wiele o niej jeszcze usłyszymy!Dr hab. Jan Kajfosz